

Székely Közélet

Előfizetési árak:
Egész évre 180 leu.
Fél évre 80 leu.
Negyed évre 40 leu.

Politikai, közgazdasági és társadalmi ujság
Megjelenik szombaton reggel
Felelős szerkesztő: TOMPA LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Bulev. Regele Ferdinand 14 szám
(v. Kossuth-utca).
Telefonszám: 34.

Pereg a dob.

A Kökereszt téren újból adóárverések voltak. Most már tömegesen hozzák be e szomorú nevezetességű helyre a székely falvak lakóinak butorát és egyéb holmiját. Itt pedig azokat potom áron veheti meg az, akinek pénze és szíve van hozzá. Az elárverezett gazdái marad ez a veszteség is. Pedig az adóra való keresés emésztí fel a gazda legtöbb munkáját, ugyanarra, hogy egyébre már nem is telik. Mi az oka, hogy mégis csak az árverés tudja kikényszeríteni a teljes adóösszeget belőle? A székelyföldi adópolitika, amely csak egy célt ismer, minél magasabb adóval sújtani a lakosságot. Ugy látszik, most sincs, aki arra gondoljon: kitől tudják majd a magas adókat beszélni, ha mindenkit elárvereznek?

A nyugdíjasok gyűlései.

Valósággal foglalkozássá vált az, ami a nyugdíjtvény rendelkezéseiből önként kellene, hogy következzen. Az ország nyugdíjait hónapról-hónapra kell, hogy kiharcolják nyugdíjjaikat. Rendszeré tette ezt az országban a nemfizetések fertőjében elmerült Jorga—Argetoianu kormány. A nyugdíjasok összegyűlnek, tanácskoznak, igyekeznek »frontcsapatokat« alakítani, hogy elmaradt, vagy elmaradni készülő havi nyugdíjaikat kioffenyázzák. A közeli napokban, szept. 25 én is az erdélyi nyugdíjasok delegátusai több várme-gyéből jöttek össze Tordán, s megalakították az Erdély-Bánsági Nyugdíjas Egyesületek Szövetségét Kolozsvár székhellyel s Pocol Viktor dr. nyug. posta-távirda vezérfelügyelő elnökle-tével.

Az Udvarhelymegyi Nyugdíjasok Egyesülete pedig ezt követőleg szept. 27 én, Székelyudvarhelyen, a Barkóczy-kerthelyiségben mintegy 200 főre menő nyugdíjas jelenlétében tartotta meg 2 ik közgyűlését Nistor Joachim elnökletével. A tárgyszorokat rendén Horváth András helyettes titkár tett jelentést az egyesület mult évi működéséről, hathatós szavakkal buzdítva az összes állami és hadi nyugdíjasokat, az egyesület táborába sorakozásra. Gyerkes Mihály ügyvezető elnök ismertette az egymásután alakított nyugdíjszövetségi központokat, s javaslatára az egyesület a Tordán létrejött szövetségi alakulathoz csatlakozott, mint amelyiknek a szervezete a legtöbb reményt nyújtja a közös célok elérésére. Az alapszabályok végleges letárgyalásával a tagdíjakat ugy állapították meg a jelen év első napjától számítva, hogy mindenik rendes tag fizet havi nyugdíja alapján minden megkezdett ezer leu után 20 lejt egész évre. A nyugdíjasok sok keserű panaszát, követelését Pluhár Gábor tárta fel, ékesszóló fájdalommal beszéddel, követelve, hogy a nyugdíjasokat rendes időben csak készpénzzel fizessék ki, az összes elmaradt járandóságokkal együtt. Gyűlés végeztével egy küldöttség felkérte dr. Bárbat György vármegyei prefectet és G. V. Jonescu pénzügyi adminisztrátort, kérve tőlük a nyugdíjasok ügyének pártfogásukba vételét. Ideje is volna, hogy végre eredménye legyen küzdelmeiknek. A nyugdíjasokat gondtalan pihenés illetné meg, nem pedig az, hogy folyton izgalmas gyűléseken legyenek kénytelenek harcolni jogaikért.

Lupu a Solomon orvosi diplomájára kíváncsi.

A képviselőház egyik utóbbi ülésén Solomon Virgil azt mondta a jelen nem levő Lupu képviselőről, hogy nincs elég bátorsága a sértésekért elégtételt adni. Lupu a következő ülésen felhívta a közegészségügyi minisztert, szólítsa fel Solomont orvosi diplomájának bemutatására, s ha ez megtörténik, hajlandó elégtételt adni. Az oklevél bemutatásának megtörté- téről még nem jött híradás.

Ipartestületi ügyek.

Országos kirakó vásárok: október hó 3-án Szováta, 4 én Marosludas, Szászváros, Székelyudvarhely, 5 én Dános, Toplica, 6 án Törösvár, 7 én Nagybacon, Zabola, 8 án Atyha, Csikszentsimon.

Az iparos tanonciskola évmegnyitója alkalmából, mely október 1 én, szombaton d. u. 5 órakor lesz, figyelmzettjük az érdekelteket, hogy az esetleg elmulasztott beiratást a jelzett időben még pótolhatják, a további mulasztás után már büntetés jár. Arra is különös gondot fordítsanak a mesterek, hogy a tanoncok a megnyitón megtszálkodva és kifogástalan öltözetben jelenjenek meg.

A marosvásárhelyi keresk. és iparkamara megküldötte hivatalunknak a pénzügyminiszter rendelkezését, amely határozottan megtiltja az iparösszszámoknak bármí adósság vagy adó hátrálék fejében való elfoglalását, vagy elárvereztetését. Ha ennek dacára valamelyik iparos testvérünknek szerszámát foglalnak le, forduljon ipartestületünkhöz, hogy annak feloldása iránt intézkedhessünk.

A helybeli cipészipartársulat október 2 án, vasárnap d. u. 2 órakor tartja meg első szakosztályi gyűlését. Ilyen szakosztályt a nagyobb városokban csaknem minden szakmabeli társulat alakított, s annak célja, mint a neve is jelzi, az illető társulat mindenféle téren való szakmabeli haladását és kereseti lehetőségeit biztosítani. Most már magától értetődik, hogy ezen megmozdulást a többi ipartársulatok is követni fogják.

Az ipartestület elnöksége.

A Magyar Párt népirodája közli:

A községi választók névjegyzéke összeállítván, az a városházán közszemlére kifüggesztetett. Azok a választójogosultak, akik a jegyzékből kimaradtak, október 5 ikéig felvételüket felebbezés útján kérhetik.

Felhívjuk ezért az összes férfi és női választójogosultak figyelmét, hogy a névjegyzéket sürgősen ellenőrizni s kihagyásuk esetén a felebbezést október 5 ikéig benyújtani sziveskedjenek. A felebbezések elkészítésében és benyújtásában a népiroda díjmentesen áll rendelkezésre. Kérjük a fősorozódokat, hogy kerületük választójogosultjait e fontos joguk gyakorlására egyenként is figyelmeztessék.

A népiroda vezetősége.

x Orvosi hír. Dr. Dienesch Hugó Bécsből visszatérve, rendeléseit újra megkezdte.

ROMÁN LAPSZEMLE.

Az *Universul*, az *Adeverul*, a *Tara Noastră* szept. 22-iki, illetve 23-iki számaiban a beszarábiai román sajtóegyesület kisenevi propaganda gyűléséről számolnak be. Az *Universul* hosszabb bevezetőjében arra hívja fel a figyelmet, hogy Beszarábiában van a legtöbb analfabéta és *Tilea* sajtóügyi államtitkár kijelentése szerint Romániában 112 kisebbségi és csak 47 román napilap van. A beszarábiaiak vészkiáltására az egész román intelligencia megmozdult, csak a hatóságok maradtak távol. Ismertetik a beszédeket, amelyek a beszarábiai orosz sajtó ellenséges szellemét támadták és kérték a román sajtó támogatását, román rádióadó építését az orosz rádiópropaganda ellensúlyozására.

A *Calendarul* szept. 22. és 23 iki számaiban Nichifor Crainic két vezércikkben foglalkozik a beszarábiai román és kisebbségi sajtóval. Egy több millió kisebbséggel rendelkező államban a sajtó állami-probléma. Romániában több kisebbségi napilap jelenik meg, mint román, amelyek megakadályozzák a román kultúra behatolását és államellenes magatartásukat. A 24 magyar napilap közül egy sem rokonszenvezik a román állameszmével és mindenkik faltörőkos a román állam várával szemben. A beszarábiai helyzet annál szomorubb, mert habár az orosz kisebbség elenyésző számu, békés, öntudatlan, az orosz cárizmus bukása és a kisajátítás teljes letárgyába süllyesztette, mégis 7 orosz napilap van Kisenevben, román egy sincs, holott az orosz időkben mindkettőből 2—2 volt.

A *Curentul* szept. 21 iki számában az udvarhelyi gör. kel. papválasztásról számol be és rámutat arra, hogy ez az állás nemzeti probléma, mert Udvarhelyen semmiféle román kulturmegnyitalkozás nincs, ellenben a magyar konferenciák egymást követik.

Az *Adeverul* szept. 24-ikén hosszabb cikkben adja tudtul, hogy a Marconi-társaság megbízást kapott, hogy Balázsfalván 150 Kw.-os rádióleadó állomást építsen. Közlí Mavrodi A., a román rádió társ. igazgatójának nyilatkozatát, aki szerint a románok ezzel válaszolnak a magyar rádiópropagandának, amely a budapesti nagyadon kívül Debrecenben épít egy adót az erdélyi propaganda kimondott szándékával. A lap kommentárjában helyesli a dolgot, annál is inkább, mert Magyarországon jelenleg 5 adó van építés alatt s csak így lehet felelni arra, ha Budapest zavaró propagandát csinálna Erdélyben. Jelenleg még a románok is a külföldi adókat hallgatják Bukarest nivótlanúsága miatt. A subverzív propagandára vonatkozólag reméli, hogy egy nemzetközi megegyezéssel meg lehet szüntetni ezt az új háborúzási módot.

A *Curentul* szept. 24-iki számában a magyar párt irredentizmusára mutat rá. A párt a budapesti propagandának megafonja. A magyar propaganda egyik ismerőjétől a cikkírő azt a felvilágosítást kapta, hogy minden akciót a budapesti központ irányít s ha valaki nem rendel alá magát parancsainak, kegyvesztett lesz és helyét mással töltik be. Az egész szervezet hasonlít a bolsevista propaganda-szervezethez. A budapesti központ gondoskodik, hogy minden évben mi-

nél több erdélyi magyar menjen el a Szent István-ünnepségek irredentizmusát megnézni. Az itthon maradtoknak külön ünnepeket rendeznek, így a f. évi aug. hóban tartott nagykarolyi magyarpárti ünnepélyeket. Itt a sváb és magyar lakosságot vonultatják fel a jelenlegi helyzet ellen tiltakozni, mert ezzel a rendezők előre léphetnek az irredenta-szervezetek ranglétráján.

Az *Universul* szept. 23 iki számában felhívja az erdélyi városok románjait, hogy váltsák ki választási igazolványaikat s vegyenek részt a választásokon, hogy Erdély és Bánság városai ne kerüljenek az idegenek kezére.

A leggazdagabb szegény és a legszegényebb gazdag.

Sokan indultak már el, hogy a XIII. század művelődéstörténelmi mozzanatát jól megismerjék. Keresték Giotto és Perugino, majd a Robbianusok és Dante ősforrását és az asszizi Santuario kriptatemplománál mindnyájan megállottak. Az angolok ma élő legnagyobb publicistája, Chesterton is itt állt meg és egyik nagy feltűnést keltő könyvében azt írja, hogy Szent Ferenc sirjától indul ki az új világ reneszánsza, az igazi reneszimento forradalmi világa. A XIII. és következő századok szabadságmozgalmait, a lo-vagkor eszményi szépsége, a komoly nőtisztelet és a bensőséges lelki kultúra ünnepei a képzőművészetek előretöréseiben, szintén az asszizi Santuario hármás bazilikájából indultak.

Mikor pedig jóval később a társadalmi feszültség, a tőke, munka, vér, könny és verejték miatt megindult a föld, a szöröcsuhás ember és kötéllel övezett proletár, kiterjesztett két karjával odaállt a hőmpölygő áradat elé, hogy föltartóztassa azt. Chesterton szerint Szent Ferenc szocializmusa és vagyontalansága többet használt a világnak, mint Marx és társai inkább bölcséleti elvei és elméletei. Szent Ferenc az abszolút vagyontalanság és szegénység evangéliumát hirdette és az egyéni embert ugy nevelte szociális értékűvé, hogy mindenről, még önmagáról is lemondjon és a társadalom vérkeringésében fölszivódják. Non sibi soli vivere, sed aliis proficere. Nem önmagunkért élni, hanem másoknak hasznára lenni. Örökérvényű szociális tanítás ez. Ameddig csak ember lesz a világon és meghasonlása útjait járja, felgyűl, mikor az önhasonlítás ilyen leckéjét hallgatja. Édesen dallamosan csengő tanítás minden szegénynek, elnyomottnak és kizsákmányoltnak, hogy minden ember értékes érték és minden ember tényező a társadalomban. Legyen minden ember a józan ész, szerető szív és lelkesedő lélek embere.

Asszizi Szent Ferencre gondolni a legkomolyabb művelvezet. Költői szárnyalás és lelki emelkedettség. Igazi eszményiség és szociális megújulás. Lélekgazdagodás és új szép életcélok felé. A történelem legszegényebb és mégis leggazdagabb embere ő, Mus-solini szerint a legszentebb olasz és legolaszabb szent. Jörgentenn szerint a legharmonikusabb ember. Október negyedikén megnyílnak a középkori történelem kapui. A felvonó hidról ilyenkor örvendő kulturák harmonái zenegenek. És annak dicsőségéről szólnak messzehallatszó hangon, ki először nevezte a leprás embert embertestvérének. Ki lehajolt a szegény emberhez és odaadta neki a szívet.

P. Trefán Leonárd.

